[2018] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਸੀ.ਜੀ. ਅਜੇ ਬਾਬੂ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 8251)

14 ਅਗਸਤ, 2018

[ਕੁਰੀਅਨ ਜੋਸਫ਼ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇਜੇ.]

ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ, 1972: ਧਾਰਾ 4(5) ਅਤੇ (6)- ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ 'ਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ, 1972: ਧਾਰਾ 4 ਉਪ-ਧਾਰਾ 5 ਅਤੇ 6 - ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ - ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ - ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੰਨਿਆ: ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਬਤ, ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ, 1972: ਧਾਰਾ 4(6)(ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) - ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈਗੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਆਚਰਣ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਗੈਚੁਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ, 1972: ਇਹ ਐਕਟ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਦੋ-ਪੱਖੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਜੇਕਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15] [1002- ਈ-ਐੱਫ]

2. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜ਼ਬਤੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜ਼ਬਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆਯੋਗ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ (i) ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਜਾਂ (ii) ਬੇਢੰਗੀ ਜਾਂ (iii) ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) (ਬੀ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਅਪਰਾਧ' ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ"। [ਪੈਰਾ 16, 17] [1003-ਬੀ- ਡੀ]

3. ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਆਚਰਣ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਲਈ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਬੈਂਕ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੈਂਕ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਹੋਵੇ ਜੋ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਜੋ ਨੈਤਿਕ ਧਾਚੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੈਤਿਕ ਫਿ .ਟੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੈਤਿਕ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਨੂੰਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 18, 20] [1003-ਈ-ਜੀ; 1004- ਜੀ-ਐੱਚ]

4 ਇਸ ਲਈ, ਗ੍ਰੀਗੁਇੰਗ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਐਕਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ. [ਪੈਰਾ 21] [1005- ਏ]

ਸਲੀਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਪ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਵੀ. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ (2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 514: [2006] 6 ਸਪਲ. ਐਸ.ਆਰ 895; ਵਾਈ. ਕੇ. ਸਿੰਗਲਾ ਵੀ. ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 472: [2012] 13 ਐਸ. 2012. 1189; ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵੀ. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੈਕਿੰਗ ਕੋਲਾ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ 663: [2006] 8 ਸਪਲ. ਐਸ.ਆਰ 1064 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ

ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2006] 6 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 895 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 13

[2012] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1189 ਪੈਰਾ 14 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ

[2006] 8 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1064 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 19

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8251 2018 ਦਾ

ਜੱਜਮੈਂਟ ਤੋਂ 28.10.2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਦੇ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਰਲਾ ਵਿਖੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 28002/2004.

ਓ. ਪੀ. ਗਗਨ ਗਗਨ ਗੱਗਰ, ਸਲਾਹ. ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.

ਕੇ. ਪੈਰਾਸ਼ਵਰ, ਐਮ. ਵੀ.. ਮੁਕੁਲ, ਪੀ. ਕਧੂ, ਸਲਾਹ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਕੁਰਿਅਨ, ਜੇ. 1. ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

2. ਕੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ, 1972 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ, ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ।

3. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

"ਏ) ਬੈਂਕ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ।

ਬੀ) ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਧਾ, ਲਗਨ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ।

ਸੀ) ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਚਿਤ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।"

4. ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ 03.06.2004 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

5. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਕਿਉਂ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਸਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 20.04.2004 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ। ਹੁਕਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਅਸੀਂ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਨੰਬਰ ਸੀ ਓ: ਓ ਆਰ ਡੀ:654 ਮਿਤੀ 30.01.2004 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਕਿਉਂ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ 26.02.2004 ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ।

ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਐਕਟ, 1972 ਦੀ ਧਾਰਾ 4, ਉਪ-ਧਾਰਾ 6(ਬੀ)(ii) ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ "ਏ" ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੈਂਕ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 1,77,900/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

6. ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਸਨ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਿਤੀ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ

08.01.2016 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ।

7. ਇੰਟਰਾ-ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 4(6)(ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਜੇਕਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਾਰਨ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ, ਜ਼ਬਤ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੁਖੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

8. ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

9. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"4 ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ।-(1) ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ,-

(ਏ) ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 'ਤੇ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ 'ਤੇ, ਜਾਂ

(ਸੀ) ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਪੰਗਤਾ 'ਤੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਉਸਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਾਰਸ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਾਬਾਲਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਕੰਟਰੋਲਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਾਬਾਲਗ ਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਵਿਆਖਿਆ- ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਕੰਮ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

XXX XXX XXX XXX

(5) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(6) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ,-

(ਏ) ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ:

(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(i) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਸਦੇ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਵਿਵਸਥਾ ਵਾਲੇ ਆਚਰਣ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲਈ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ

(ii) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਉਸਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

10. ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿਚਕਾਰ ਸੂਖਮ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਪੂਰੇ ਭਾਗ ਦਾ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰੁਕਾਵਟ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ 19.08.1966 ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"12.2 ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5), "ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ", ਸਿਰਫ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੱਕਦਾਰੀ ਨਾਲ। ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ, ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ। ਚੋਣ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।

13. ਬੀਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ। ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ[1] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 'ਨਿਯਮਾਂ' ਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੈਰਾ-14 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"14. "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਨਿਯਮ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਕਾਮੇ ਇਸਨੂੰ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸਦੇ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਕਾਮੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ "ਸ਼ਰਤਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ "ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ ਵਰਗੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ 1972 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ (5) ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

[1](2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 514

ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ....."

14. ਵਾਈ.ਕੇ. ਸਿੰਗਲਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ[2] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਚੋਣ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਪੈਰਾ-23 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ:

"23. ਉੱਪਰ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਐਕਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ/ਸਾਧਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(5) ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

15. ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਾਰਨ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

16. ਉਪ-ਧਾਰਾ (6)(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਤੋਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਹੈ- (i) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਹੈ

[2](2013) 3 SCC 472

ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਜਾਂ ਬੇਢੰਗੇ ਆਚਰਣ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲਈ, (ii) ਜੇਕਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜ਼ਬਤੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜ਼ਬਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ (i) ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਜਾਂ (ii) ਬੇਢੰਗੀ ਜਾਂ (iii) ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6)(ਬੀ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

17. 'ਅਪਰਾਧ' ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ"।

18. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਆਚਰਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਆਚਰਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਆਚਰਣ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਲਈ, ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਬੈਂਕ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੈਂਕ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਹੋਵੇ ਜੋ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

19. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ[3] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6)(ਬੀ)(ii) (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 663 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

[3](2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 663

ਜੇਕਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਜਾਂ ਬੇਢੰਗੇ ਆਚਰਣ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ-13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ:

"13. ਇਹ ਐਕਟ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੋਡ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਧੀਨ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਸਿਰਫ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਾਰਨ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 1 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਸ਼ਾਂਤ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲਈ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।"

20. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 20.04.2004 ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ "ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ"। ਰਿਡੰਡੈਂਸੀ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ 10/11 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

21. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਉਪਰਾ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਤੈਅ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ।

22. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਇਹ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਐਕਟ, 1972 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਤੇ (6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

23. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Megha Tak

Advocate Megha Tak